

BASMILELE DE AUR ALE ROMÂNIILOR

CUPRINS

Prâslea cel voinic și merele de aur

7

Sarea în bucate

33

Tinerete fără bătrânețe și viață fără de moarte

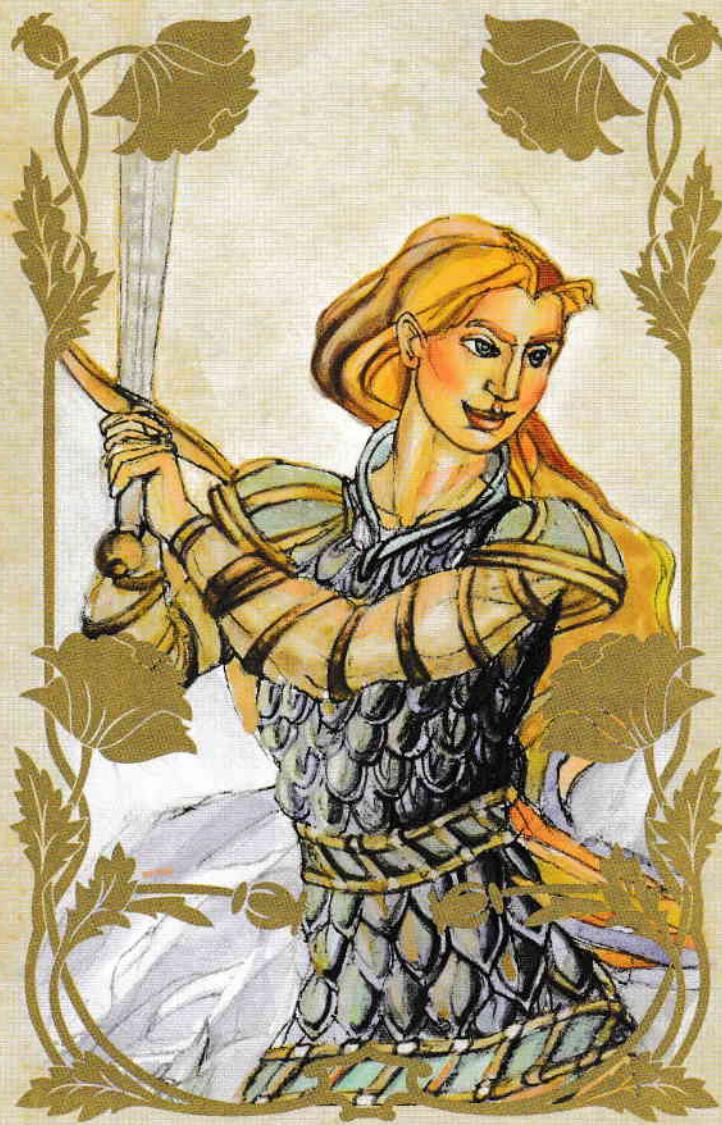
53

Aleodor

75

Pasărea măiastră

99

PRÂSLEA CEL VOINIE ȘI MERELLE DE AUR

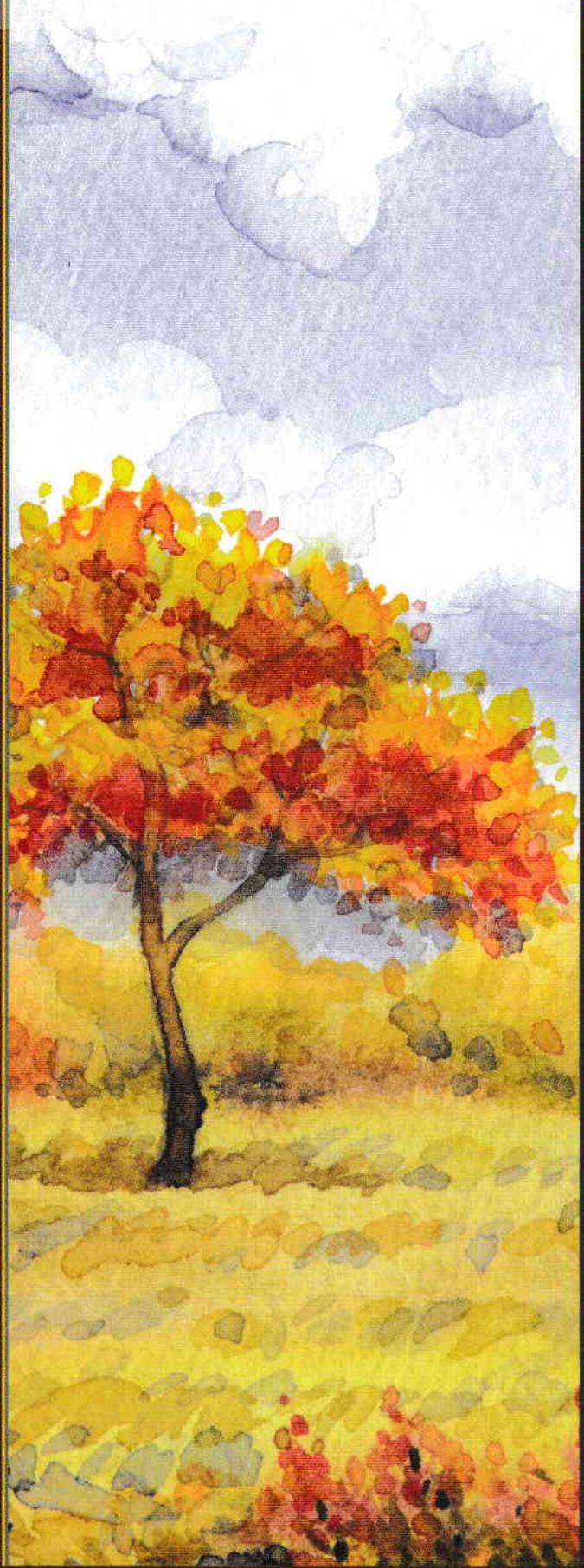
E

ra odată un împărat puternic și mare și avea pe lângă palaturile sale o grădină frumoasă, bogată de flori și meșteșugită nevoie mare! Așa grădină nu se mai văzuse până atunci, p-acolo. În fundul grădinei avea și un măr care făcea mere de aur și, de când il avea el, nu putuse să mănânce din pom mere coapte, căci, după ce le vedea înflorind, crescând și părguindu-se, venea oarecine noaptea și le fura, tocmai când erau să se coacă. Toti paznicii din toată împăratia și cei mai aleși ostași, pe care ii pusese împăratul să pândească, n-au putut să prință pe hoți. În cele mai de pe urmă, veni fiul cel mai mare al împăratului și-i zise:

– Tată, am crescut în palaturile tale, m-am plimbat prin astă grădină de atâtea ori și am văzut roade foarte frumoase în pomul din fundul grădinei, dar n-am putut gusta niciodată din ele; acum a dat în copt, dă-mi voie ca noptile astea să păzesc însuși, și mă prinz că voi pune mâna pe acel tâlhar care ne jefuiește.

– Dragul meu, zise tată-sau, atâtia oameni voiniți au păzit și n-au făcut nici o ispravă. Doresc prea mult să văz la masa mea măcar un măr din acest pom care m-a ținut atâta sumă de bani și de aceea, iată, mă înduplec și te las ca să pândești, măcar că nu-mi vine să crede că o să izbutești.

Atunci fiul împăratului se puse la pândă o săptămână întreagă: noaptea pădea și ziua se odihnea; iară când fu

într-o dimineată, se întoarse trist la tată-său și-i spuse cum priveghease până la miezul nopții, cum mai pe urmă îl apucase o piroteală de nu se mai putea ține pe picioare, cum, mai târziu, somnul îl copleși și căzu ca un mort, fără să se poată deștepta decât tocmai când soarele era rădicat de două sulițe, și atuncea văzu că merele lipsesc.

Nepoftită fu măhnirea tatălui său, când auzi spunându-i-se astă întâmplare.

De silă de milă, fu nevoit a mai aștepta încă un an, ca să facă și voia fiului său celui mijlociu, care cerea cu stăruință de la tată-său ca să-l lase și pe dânsul să pândească, și se legă că el va prinde pe hoții care îi faceau atâtă întristare.

Timpul veni, merele începură a se pârgui; atunci fiul său cel mijlociu păzi și el; dară păti că și frate-său cel mare.

Tată-său, deznădăduit, pusese în gând să-l taie; dar fiul său cel mic, Prâslea, veni cu rugăciune către tată-său, și-i zise:

– Tată, atâția ani l-aținut, ai suferit atâtea necazuri după urma acestui pom, mai lasă-l, rogu-te, și anul acesta, să-mi încerc și eu norocul.

– Fugi d-aci, nesocotitule, zise împăratul. Frății tăi cei mai mari, atâții și atâții oameni voinici și deprinși cu nevoie n-au putut face nimic, și tocmai tu, un mucos ca tine, o să izbutească? N-auzi tu ce prăpăstii spun frății tăi? Aici trebuie să fie ceva vrăji.

– Eu nu mă încumet, zise Prâslea, a prinde pe hoț, ci zic că o încercare de voi face și eu, nu poate să-ți aducă nici un rău.

Împăratul se înduplecă și mai lăsă pomul netăiat încă un an.

Sosi primăvara: pomul înflori mai frumos și legă mai mult decât altădată. Împăratul se veseli de frumusețea florilor și de mulțimea roadelor sale, dară când se gădea că nici în anul acesta n-o să aibă parte de merele lui cele aurite, se căia că l-a lăsat netăiat.

Prâslea se ducea adesea prin grădină, da ocol

mărului și tot plănuia. În sfârșit, merele începură să se pârgui. Atunci fiul cel mai mic al împăratului zise:

– Tată, iată a sosit timpul; mă duc să pândesc și eu.

– Du-te, zise împăratul; dară negreșit că și tu ai să te întorci rușinat ca și frații tăi cei mai mari.

– Pentru mine n-are să fie aşa mare rușine, zise el; fiindcă nu numai că sunt mai mic, dară nici nu mă leg ca să prinz pe tâlhari, ci numai o cercare să fac.

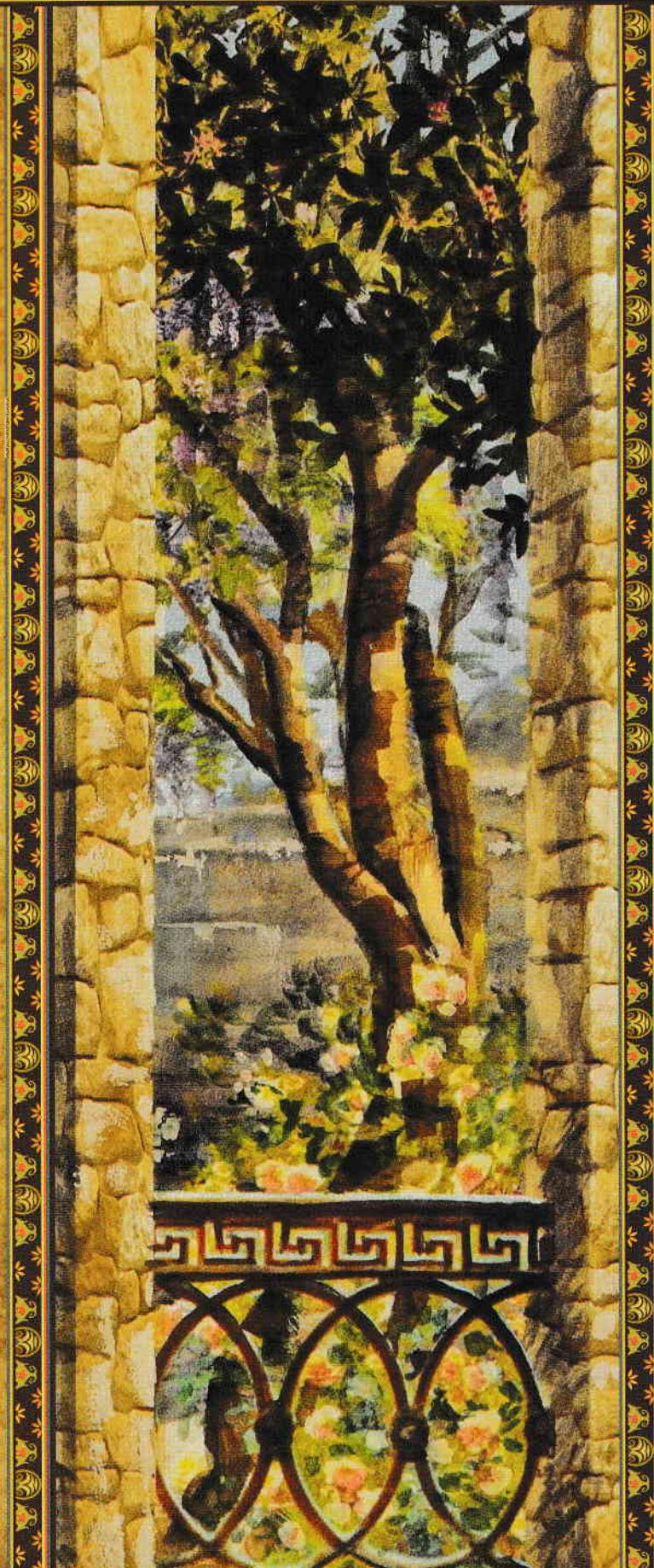
Cum veni seara, se duse, își luă cărti de cetit, două țepușe, arcul și tolba cu săgețile. Își alese un loc de pândă într-un colț pe lângă pom, bătu țepușele în pământ și se puse între ele, aşa cum să-i vină unul dinainte și altul la spate ca, dacă îi va veni somn și ar moțai, să se lovească cu barba în cel de dinaintea lui și dacă ar da capul pe spate, să se lovească cu ceafa în cel de dinapoi.

Astfel pândi până când, într-o din nopți, cam după miezul nopții, simți că-l atinge încetișor boarea ziorilor care îl îmbăta cu mirosul său cel placut, o piroteală moleștoare se legă de ochii lui; dară loviturile ce suferi vrând să moțăiască îl deșteptără, și rămase priveghind până când, pe la revărsat de ziori, un ușor fâsăit se auzi prin grădină. Atunci, cu ochii țintă la pom, luă arcul și stă gata; fâsăitul se auzi mai tare și un oarecine se apropie de pom și se apucă de ramurile lui; atunci el dete o săgeata, dete două și, când dete cu a treia, un geamăt ieși de lângă pom și apoi o tacere de moarte se făcu; iară el, cum se lumină puțin, culese câteva mere din pom, le puse pe o tipsie de aur și le duse la tatăl său.

Niciodată n-a simțit împăratul mai mare bucurie decât când a văzut la masa sa merele de aur din care nu gustase niciodată.

– Acum, zise Prâslea, să căutam și pe hoț.

Dară împăratul, mulțumit că pipăise merele cele aurite, nu mai voia să știe de hoți. Fiul său însă nu se lăsă cu una cu două, ci, arătând

Respect pentru pameli și partii

împăratului dâra de sânge ce lăsase pe pamânt rana ce făcuse hoțului, ii spuse că se duse să-l caute și să-l aducă împăratului chiar din gaură de șarpe. Si chiar de a doua zi vorbi cu frații lui ca să meargă împreună pe urma hoțului și să-l prinză.

Frații săi prinseră pizmă pe el pentru că fusese mai vrednic decât dânsii și căutau prilej ca să-l piarză; de aceea și voiră bucuros să meargă. Ei se pregătiră și porniră.

Se luară, deci, după dâra săngelui și merse, merse, până ce ieșiră la pustietate, de acolo mai merse oleacă până ce dete de o prăpastie, unde se și pierdu dâra. Ocoliră împregiurul prăpastiei și văzură că dâra de sânge nu mai înainta. Atunci pricepură ei că în prăpastia aceea trebuie să locuiască furul merelor.

Dară cum să se lasă înăuntru? Porunciră numai decât vărteje și funii groase, și îndată se și gătiră. Le aşeză, și se lăsă fratele cel mare.

– Dară, zise el, când voi scutura frângchia, să mă scoateți afară.

Așa și făcură. După fratele cel mare se coborî cel mijlociu și făcu și el ca cel dintâi, atâta numai că se lăsă ceva mai în jos.

– Acum e rândul meu să mă las în prăpastie, zise Prâslea, văzând că frații cei mari se codesc; când voi mișca frângchia, voi mai mult să mă lăsăti în jos; și după ce veți vedea că frângchia nu se mai duce la vale, să puneti paznici, să păzească și, când veți vedea că frângchia se mișcă de lovește marginile groapei, să o trageti afară.

Se lăsă și cel mai mic din frați și, de ce mișca frângchia d-aia îl lăsa mai jos,

Și-l lăsară, și-l lăsară, până ce văzură că frânghia nu mai stă întinsă, cum este când are ceva atârnat de capătul ei.

Atunci frații ținură sfat și ziseră:

– Să așteptăm până ce vom vedea dacă face vreo izbândă, și atunci ori bine ori rău de va face, să-l pierdem, ca să ne curățim de unul ca dânsul care ne face de rușine.

Prâslea ajunse pe tărâmul celălalt, se uită cu sfială în toate părțile, și cu mare mirare văzu toate lucrurile schimbate; pământul, florile, copacii, lighioni altfel făptuite erau p-acolo. Deocamdată îi cam fu frică, dară, îmbărbătându-se, apucă pe un drum și merse până dete de niște palaturi cu totul și cu totul de aramă.

Nevăzând nici pui de om pe care să-l întrebe câte ceva, intră în palat, ca să vază cine locuia acolo. În pragul ușei îl întâmpină o fată frumușică, care zise:

– Mulțumesc lui Dumnezeu că ajunsei să mai văz om de pe tărâmul nostru. Cum ai ajuns aice, frate, îl întrebă ea; aici este moșia a trei frați zmei, care ne-au răpit de la părintii noștri, și suntem trei surori și fete de împărat de pe tărâmul de unde ești tu.

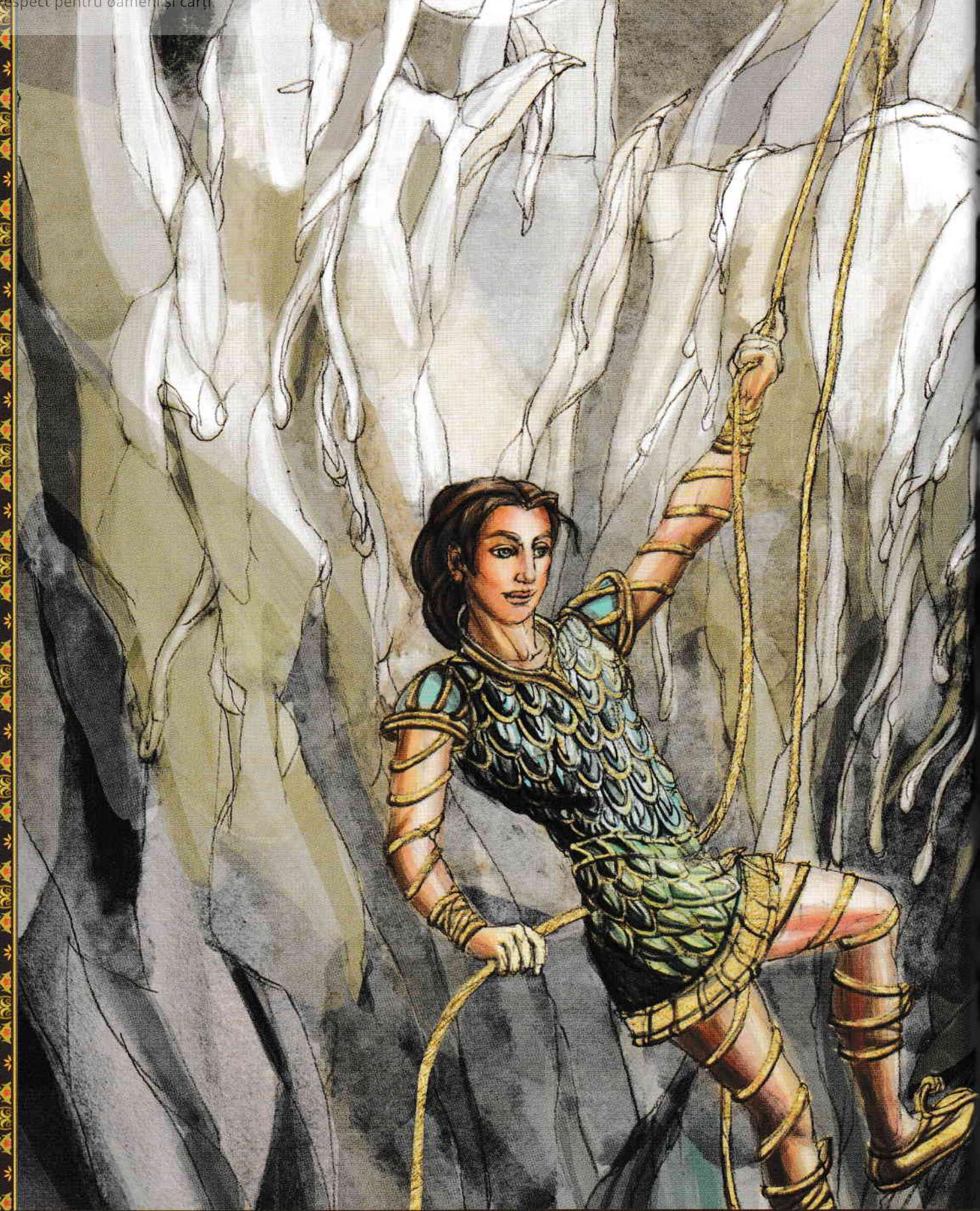
Atunci el povestî în scurt toată istoria cu merele, cum a rănit pe hoț și cum a venit după dâra săngelui până la groapa pe unde s-a lăsat în jos la ea. Și o întrebă ce fel de oameni sunt zmeii aceia și dacă sunt voinici.

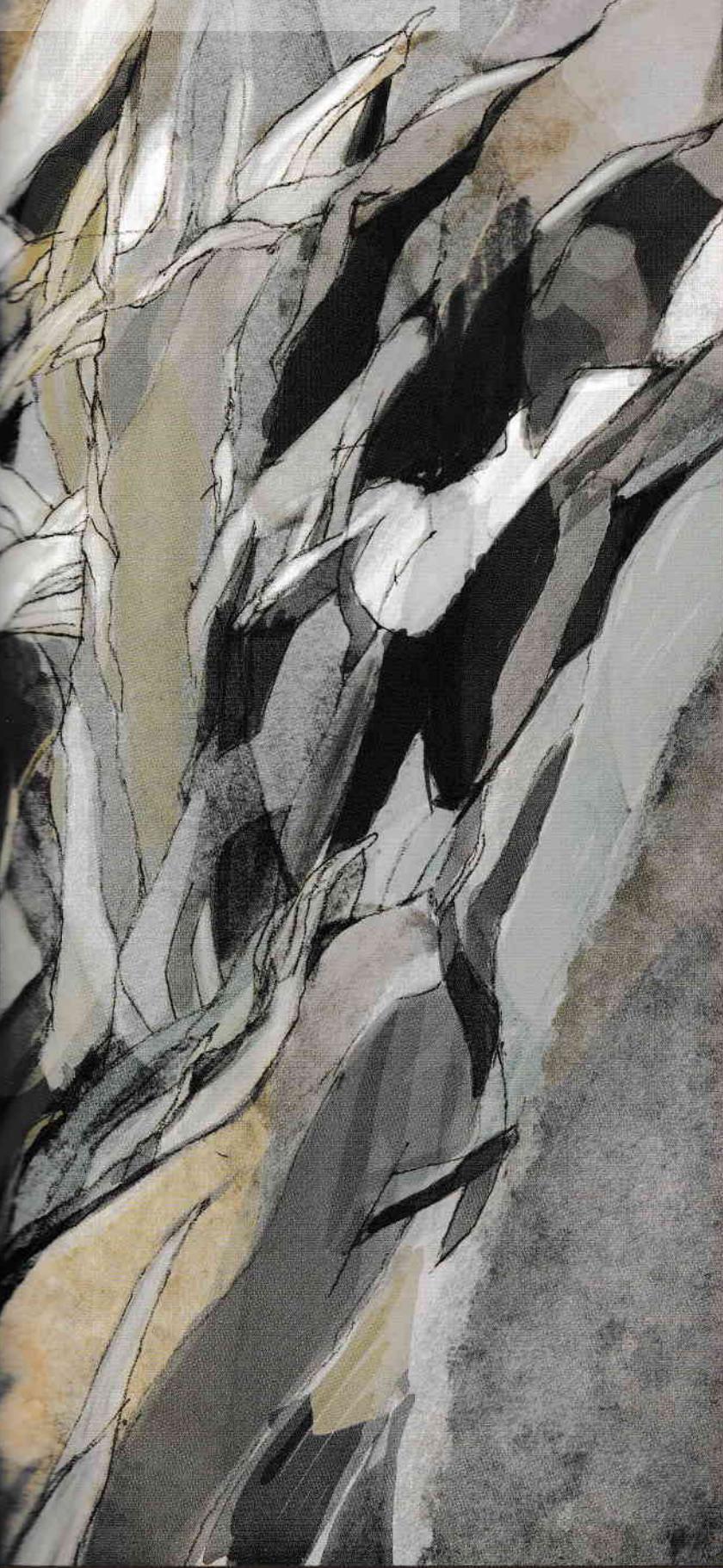
Ea îi spuse apoi că fiecare din zmei și-a ales câte una din ele și le tot silește să-i ia de bărbați, iară ele se tot împotrivesc cu fel de fel de vorbe, cerându-le câte în lună și în soare, și ei se fac luntre și punte de le împlinesc

Respect pentru oameni și cărți

toate voile.

– Ei sunt în adevăr voinici, adăogă ea, însă cu vrerea lui Dumnezeu poate îi vei birui. Dară până una alta ascunde-te, vai de mine! undeva, să nu dea zmeul peste tine în casa lui, că e năbădăios și se face leu-paraleu. Acum e timpul când are să vină la prânz, și are obicei de aruncă buzduganul cale de un conac și lovește în ușă, în masă și se pune în cui.

N-apucă să isprăvească vorba, și se auzi ceva că șuiera, că lovește în ușă, în masă, și buzduganul se arătă și se așeză în cui. Dară Prâslea luă buzduganul, îl azvârli înapoi mai departe decât îl azvârlise zmeul; și, când era prin dreptul lui, îl atinse pe umere.

Zmeul, speriat, stătu în loc, se uită după buzdugan, se duse de-l lua și se întoarse acasă. Când era la poarta, începu să strige:

– Ham! ham! aici miroase a carne de om de pe tărâmul celălalt; și, văzând pe fiul de împărat ce-i ieșise înainte, îi zise: Ce vânt te-a adus pe aici, omule, ca să-ți rămâie oasele pe alt tărâm?

– Am venit ca să prinz pe furii merelor de aur ale tatălui meu.

– Noi suntem, îi zise zmeul; cum vrei să ne batem? în buzdugane să ne lovim, în săbii să ne tăiem, ori în luptă să ne luptăm?

– Ba în luptă, că e mai dreaptă, răsunse Prâslea.

Atunci se apucă să trântă, și se luptă și se luptă, până când zmeul băgă pe Prâslea în pământ până la glezne; iar Prâslea se opiniță o dată,